

НАПРЯМ 10. МЕДИЧНЕ ПРАВО

ЩОДО ДОСВІДУ ДЕРЖАВИ ІЗРАЇЛЬ У СФЕРІ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ЗАХИСТУ ПРАВ ОСІБ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Зима І. Я.

*кандидат медичних наук,
доктор наук з державного управління, доцент,
заслужений лікар України,
професор кафедри публічного адміністрування
Міжрегіональна академія управління персоналом
м. Київ, Україна*

Міськевич І. А.

*лікар-невропатолог
Рівненського обласного центру медико-соціальної експертизи
м. Рівне, Україна*

Правову основу публічно-контрольної діяльності у сфері реалізації та захисту прав і свобод осіб з інвалідністю у Ізраїлі, насамперед, становить спеціальний Закон № 5758-1998 «Про рівні права осіб з інвалідністю», який є виваженим і комплексним, тобто охоплює усі ключові напрямки у відповідній сфері. Він гарантує особам з інвалідністю абсолютну рівноправність і створення умов, необхідних для їх соціальної інтеграції, безпеки, незалежності, мобільності, безбар'єрності тощо [5].

При цьому, контрольні повноваження органів публічної влади у досліджуваній сфері суттєво диференційовані і переплітаються між окремими інституціями. Тобто, мають місце випадки, коли один вектор контролю реалізується двома взаємодіючими суб'єктами. Приміром, усі установи, діяльність яких пов'язана з представництвом інтересів, доглядом або будь-яким іншим соціальним обслуговуванням осіб з інвалідністю інспектуються Міністерством праці, соціального забезпечення та соціальних служб і Міністерством охорони здоров'я [1, с. 26–27]. Такий контроль, насамперед, спрямований на запобігання і виявлення випадків жорстокого поводження, завдання шкоди, неналежного догляду й обслуговування, порушення заходів реабілітації цих осіб тощо.

Окремо, Міністерство охорони здоров'я здійснює контроль:

1) за якістю надання медичних послуг і дотриманням прав осіб з інвалідністю в області свого відання. На виконання функцій щодо відповідного контролю у його структурі утворено: а) Відділ забезпечення якості (проводить як самостійні перевірки, так і за зверненням (скаргою) пацієнтів; здійснює систематичний моніторинг внутрішніх процесів; встановлює стандарти якості медичних послуг тощо); б) Відділ внутрішнього контролю (проводить контроль щодо виконання посадовими особами цього Міністерства норм, правил, статутів, професійних обов'язків); в) Відділ ліцензування медичних спеціальностей (реалізує політику Міністерства охорони здоров'я щодо надання ліцензій і підтвердження статусу медичних працівників); г) Відділ ліцензування медичних закладів і медичних приладів; г) посаду Інспектора з розгляду скарг населення (даний суб'єкт має окремий офіс, який забезпечує його функціональну діяльність щодо розгляду і вирішення скарг осіб, в тому числі з інвалідністю, на заклад охорони здоров'я, їх працівників, окремого надавача медичних послуг) [6];

2) за закладами психіатричної допомоги усіх форм власності, який провадять спеціальні інспектори у формах планових і позапланових (раптових) перевірок. Водночас, зазначене Міністерство, у разі смерті пацієнта з інвалідністю, яка трапилась в психіатричному чи реабілітаційному закладі, вправі проводити окреме самостійне розслідування таких випадків;

3) у галузі проведення клінічних випробувань на особах з інвалідністю. Зокрема, Міністерство охорони здоров'я має виключне повноваження щодо прийняття рішення про дозвіл (відмову) на добровільну участь осіб з інвалідністю у клінічних випробуваннях. Тобто, якщо особа з інвалідністю за власним бажанням вирішила прийняти участь у відповідних дослідженнях, то дане Міністерство має його погодити. Поряд з цим, фактичний контроль за дотриманням прав осіб з інвалідністю у цій сфері здійснює Департамент клінічних випробувань Міністерства охорони здоров'я [1, с. 25–27].

Зі свого боку, Міністерство праці, соціального забезпечення та соціальних служб відповідає за соціальну інтеграцію осіб з інвалідністю загалом і виконує типові, як для такої публічної інституції, контрольно-наглядові повноваження за профільними напрямками [7].

Поряд з цим, у Державі Ізраїль утворено Відомство праці, яке є центральний органом виконавчої влади, котре підпорядковується вищевказаному Міністерству. Відомство праці забезпечує формування і реалізацію державної політики у сферах трудових відносин, зайнятості населення, охорони і гігієни праці тощо, а також здійснює контроль та нагляд за дотриманням законодавства у цих сферах [4]. Тобто, за своїми повноваженнями дане Відомство подібне до інспекцій праці та

вітчизняної Державної служби України з питань праці. Додатково, у структурі Відомства праці функціонує Штаб з питань інтеграції осіб з інвалідністю на ринок праці, який спрямовує контрольно-наглядову діяльність Відомства за цим вектором [3].

Окрім цього, особливий інтерес викликає контрольний механізм сертифікації доступності різноманітних об'єктів, який передбачений профільним Законом № 5758-1998 «Про рівні права осіб з інвалідністю». Так, зазначена сертифікація обов'язково проводиться спеціальними ліцензованими експертами з питань доступності, зокрема, в рамках планування територій, будівництва громадських об'єктів, ліцензування публічних послуг. Ліцензії експертів видає Міністерство праці, соціального забезпечення та соціальних служб окремим фахівцям (приміром архітекторам, інженерам, соціальним працівникам, фізіотерапевтам, психологу), які пройшли спеціальну підготовку і додаткові навчання за напрямом доступності (об'єктів благоустрою, громадського призначення, інфраструктури, навколишнього середовища, послуг тощо). Інформація про осіб, які отримали такі ліцензії та їх вид вноситься до відповідного державного реєстру [5].

Публічний контроль за напрямами доступності, зі свого боку, провадять:

а) Міністерство транспорту щодо безбар'єрності дорожнього сервісу, громадського транспорту, залізничного транспорту, повітряних, морських, річкових суден, аеропортів і морських портів, залізничних вокзалів тощо;

б) Міністерство культури і спорту з метою створення умов для того, щоб особи з інвалідністю мали змогу займатися спортом, театральнокультурною діяльністю тощо; відносно доступності культурних і спортивних заходів, що, зокрема, включає контроль за доступністю паркінгу, стадіонів, музеїв, театрів, бібліотек (туалетів і роздягалок в них), аудіовізуальної інформації тощо;

в) Міністерство освіти щодо дотримання Закону № 5748-1988 «Про спеціальну освіту» та виконання його положень; відносно реалізації інклюзивної освіти, атестації і сертифікації педагогічного персоналу, забезпечення безбар'єрності освітнього середовища у цілому;

г) Міністерство зв'язку відносно доступності телекомунікаційних послуг і засобів комунікації [5].

Запроваджено у Державі Ізраїль і спеціалізовану інституцію реалізації та захисту прав і свобод осіб з інвалідністю. Так, у відповідності до Закону № 5758-1998 «Про рівні права осіб з інвалідністю» та на виконання зобов'язань, визначених Конвенцією ООН про права осіб з інвалідністю, у цій країні утворено Комісію з питань забезпечення рівних прав осіб з інвалідністю, яка, загалом, відповідає за реалізацію державної політики щодо осіб з інвалідністю, виконання профільного

законодавства, впровадження та виконання Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю та здійснює відповідні контрольно-наглядові повноваження.

За своїм правовим статусом зазначена Комісія є центральним органом виконавчої влади, який підпорядковується Міністерству юстиції, має окремий офіс, штат і бюджет [8]. До її ключових завдань належить: а) контроль за дотриманням і виконанням законодавства щодо доступності будівель, різноманітної інфраструктури, фізичного оточення для осіб з інвалідністю. У зв'язку з чим у структурі Комісії функціонує Національний центр нагляду (на правах департаменту), інспектори якого проводять відповідні загальні перевірки й інспектування приміщень, витребовують документи, проводять розслідування; б) контроль за дотриманням і виконанням законодавства щодо доступності об'єктів культури, спорту і дозвілля; в) контроль у сфері протидії дискримінації за ознакою інвалідності; г) системний моніторинг правової захищеності осіб з інвалідністю.

За наслідком реалізації своїх повноважень ця Комісія, зокрема, має право: а) вимагати виправлення недоліків, пов'язаних із забезпеченням доступності; б) надавати підприємствам, установам, організаціям, іншим особам накази про забезпечення доступності, розпорядження (приписи); в) звертатися у судові інстанції, в тому числі з правом подання позовів, з метою захисту прав осіб з інвалідністю [5; 2].

Також, Комісія з питань забезпечення рівних прав осіб з інвалідністю уповноважена здійснювати прийом звернень (скарг) щодо дискримінації за ознакою інвалідності і за фактом їх розгляду – вправі ініціювати відкриття цивільних або кримінальних судових проваджень, з правом відповідного представництва інтересів потерпілої особи [1, с. 5].

Відтак, вбачається, що у Державі Ізраїль спеціалізований суб'єкт контрольно-наглядової компетенції має суттєві повноваження, які дозволяють повною мірою підтримувати режим законності у сфері реалізації та захисту прав і свобод осіб з інвалідністю, а також ефективно і результативно їх забезпечувати. Окреслений досвід, безумовно, заслуговує схвалення і обов'язково має, у той чи іншій мірі, бути запроваджений території України.

Література:

1. Initial report submitted by Israel under article 35 of the Convention, due in 2014. Committee on the Rights of Persons with Disabilities. CRPD/C/ISR/1. [in English]. URL: https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD%2FC%2FISR%2F1

- נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. אודות 2.
URL: https://www.gov.il/he/departments/about/about_the_commission
- המטה לשילוב אנשים עם מוגבלות בשוק העבודה. 3.
URL: <https://www.gov.il/he/departments/Units/disabilities-dep>
- ותים החברתיים. זרוע העבודה. משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים. 4.
URL: <https://www.gov.il/he/Departments/labor>
- הקוה יניד 1998-החוק שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות, תשנ 5.
URL: https://www.nevo.co.il/law_html/law01/p214m2_001.htm
- יחידות משרד הבריאות. 6.
URL: <https://www.health.gov.il/UnitsOffice/Pages/UnitsList.aspx>
- משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים. מינהל מוגבלויות. 7.
URL: <https://www.gov.il/he/departments/Units/molasa-units-disabilities-administration>
- נציבות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות. 8.
URL: https://www.gov.il/he/departments/moj_disability_rights

РЕКОМЕНДОВАНІ ЗАХОДИ ЗМЕНШЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ РИЗИКІВ ДЛЯ ВРАЗЛИВИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ ПІД ЧАС ГЛОБАЛЬНОЇ ПАНДЕМІЇ

Риженко І. М.

*кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука*

Почтар С. Г.

*студентка 2 курсу
юридичного факультету
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

Проаналізувавши підходи української держави до боротьби з поширенням COVID-19 на предмет відповідності цінностям соціальної справедливості для вразливих груп населення та розглянувши загальносвітові трансформації державних політик соціального забезпечення, щоб зрозуміти ширший контекст теперішньої кризи зробили висновок [1].